

31 Δεκεμβρίου 2018

100 χρόνια από τον θάνατο του Αεροπόρου Αντιπλοίαρχου Αριστεΐδη Μωραϊτίνη (Διογένης Τσιπουρίδης, Υποπτέραρχος ε.α.)

/ [Πεμπτούσια](#)

Ο Μωραϊτίνης γεννήθηκε στη Αίγινα το 1891. Τον Σεπτέμβριο του 1906 εισήλθε ως δόκιμος στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων και αποφοίτησε το 1910 ως Σημαιοφόρος του Ελληνικού Βασιλικού Ναυτικού.(1)

Κατά την έναρξη του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου, υπηρετούσε ως Ύπαρχος στο τορπιλοβόλο << T15 >> το οποίο με άλλα πλοία του Πολεμικού Ναυτικού δρούσε

στο Βόρειο Αιγαίο και την περιοχή της Λήμνου. Την περίοδο αυτή πραγματοποιήθηκε η πρώτη παγκόσμια επιχείρηση ναυτικής συνεργασίας με τη συμμετοχή του Σημαιοφόρου Αριστείδη Μωραΐτινη.

Η πρώτη παγκόσμια επιχείρηση ναυτικής συνεργασίας

Η Ναυτική Αεροπορία, μετά την αγορά των τεσσάρων αεροπλάνων για την Αεροπορική Υπηρεσία Στρατού, αποκτά το πρώτο Υδροπλάνο τον Νοέμβριο του 1912. Επρόκειτο για ένα διθέσιο Υδροπλάνο ASTRA, Hydroplane.

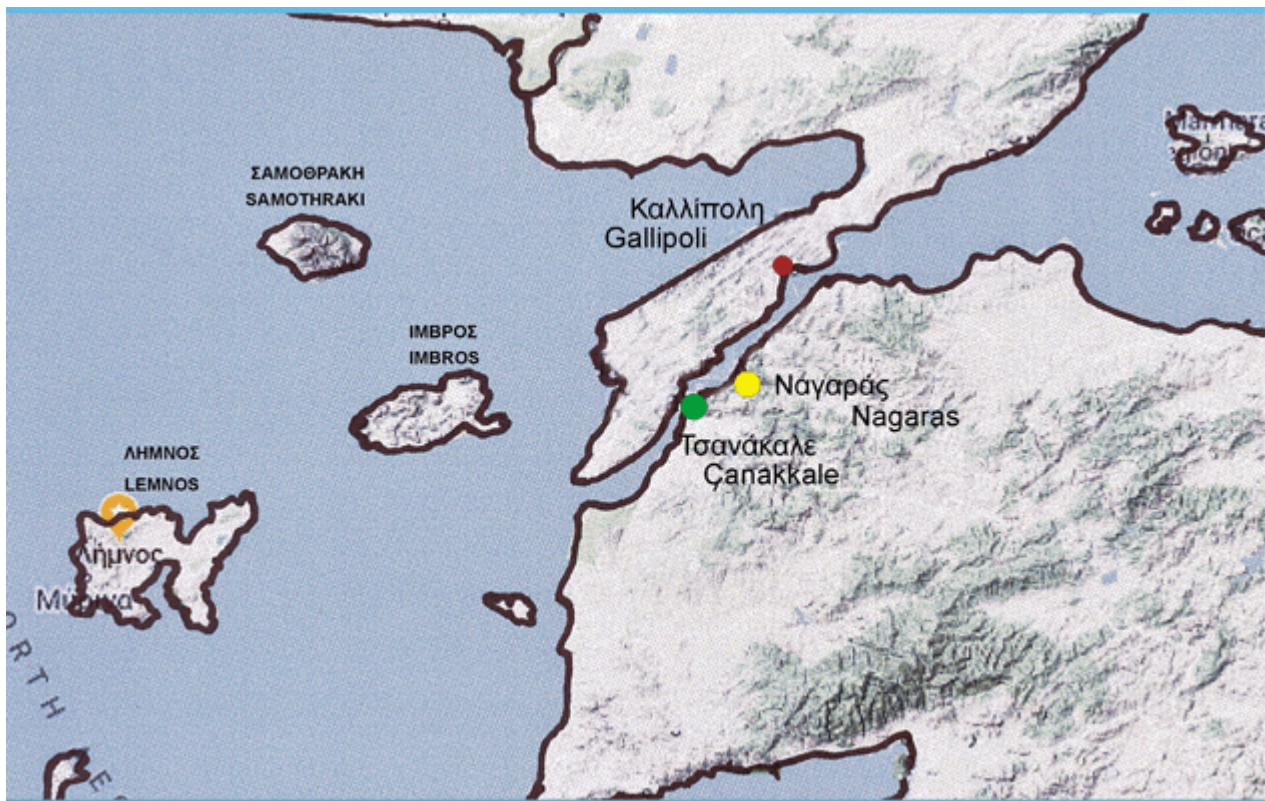
Σε επίσημη τελετή στο Παλαιό Φάληρο και ανάδοχο τον Υπουργό Ναυτικών ονομάστηκε "Ναυτίλος", πιλότος είναι Γάλλος μηχανικός ο οποίος τοποθετήθηκε στο Ελληνικό Ναυτικό.

Τον Δεκέμβριο του 1912 ο "Ναυτίλος" μεταφέρεται στον Μούδρο της Λήμνου για να ενσωματωθεί με τον Ελληνικό στόλο με αποστολή την αναγνώριση και παρακολούθηση του Οθωμανικού στόλου ο οποίος είχε καταφύγει στα Δαρδανέλλια. Το υδροπλάνο δεν κατορθώνει να πραγματοποιήσει πτήσεις με επιτυχία και αποφασίσθηκε η ενίσχυση του στόλου με υδροπλάνο MAURICEFARMAN το μεταφέρθηκε στο Μούδρο, μαζί και ο αεροπόρος Υπολοχαγός του Μηχανικού, Μιχαήλ Μουτούσης.

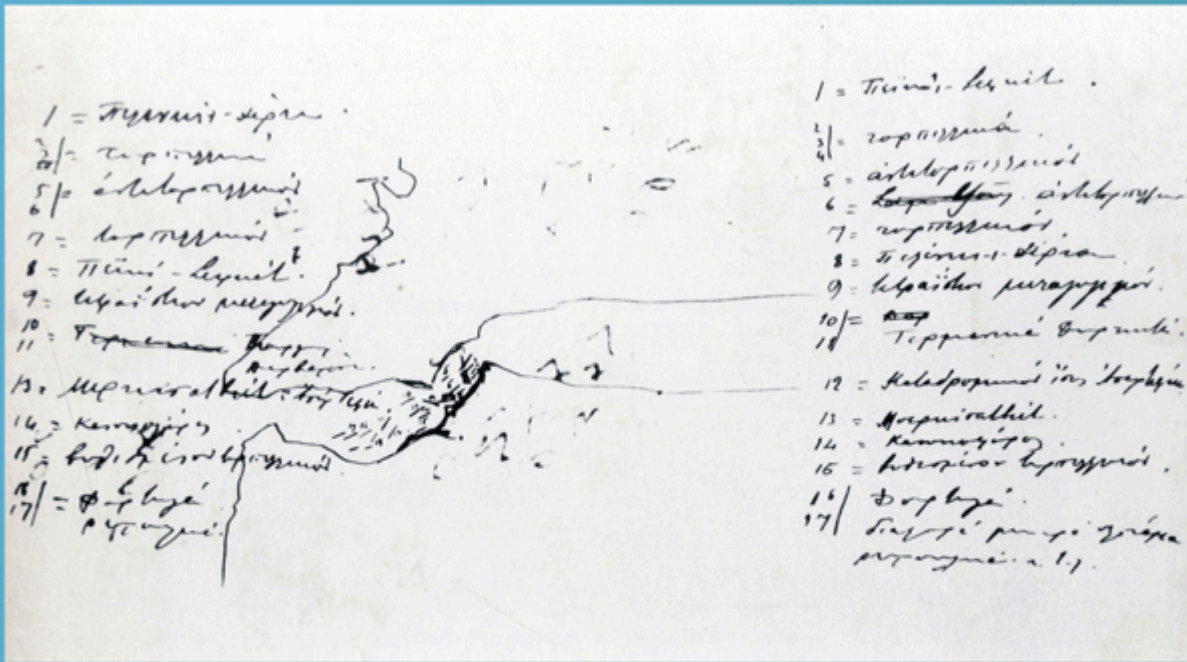

Υδροπλάνο Maurice Farman

Στις 6 Φεβρουαρίου το 1913, τις πρωϊνές ώρες, το υδροπλάνο Maurice Farman ευρισκόμενο στο Μούδρο με πλήρωμα τον αεροπόρο Υπολοχαγό Μιχαήλ Μουτούση και παρατηρητή τον Σημαιοφόρο Αριστείδη Μωραϊτίνη, ο οποίος ήταν Ύπαρχος στο Τορπιλοβόλο <<15>>, πέταξε πάνω από την χερσόνησο της Καλλίπολης, τα Δαρδανέλλια και το αγκυροβόλιο του Ναγαρά με αποστολή τον εντοπισμό και την αναγνώριση του Οθωμανικού στόλου.

Κατέγραψαν τις θέσεις των πλοίων του Οθωμανικού στόλου και αναγνώρισαν τα θωρηκτά ΤουργούτΡεΐς και Χαϊρεδίν Βαρβαρόσα, καθώς επίσης, επτά αντιτορπιλικά, τρία τορπιλοβόλα, τις αμυντικές θέσεις και τις εγκαταστάσεις, όπως φαίνονται στο σχεδιάγραμμα. Κατά την αποστολή αυτή ο Μωραϊτίνης έριξε και 4 χειροβομβίδες.

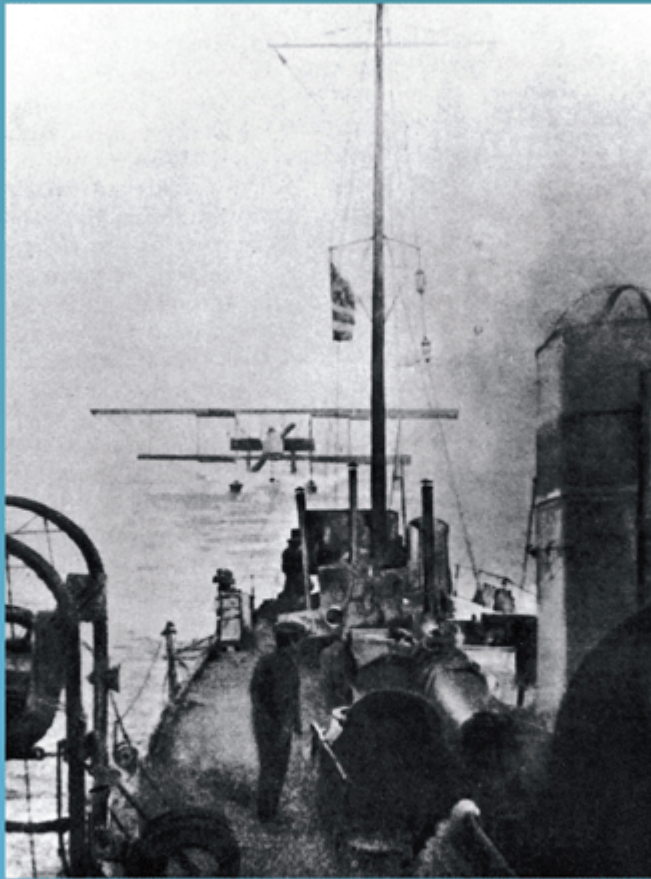
Σχεδιάγραμμα αναγνώρισης των θέσεων του Τουρκικού στόλου στο αγκυροβόλιο του Ναγαρά και τα Δαραδανέλλια, όπως καταγράφηκε από τον Σημαιοφόρο Αριστείδη Μωραϊτίνη και τον Υπολοχαγό Μιχαήλ Μουτούση.
 Φωτογραφικό αρχείο Μουσείου Ιστορίας Πολεμικής Αεροπορίας

Το υδροπλάνο κατά την επιστροφή του λόγω βλάβης του κινητήρα αναγκάστηκε σε προσθαλάσωση στην Ίμβρο και κατόπιν ρυμουλκήθηκε από το αντιτορπιλικό "ΒΕΛΟΣ" στον Μούδρο.

Ο υπολοχαγός Μιχάλης Μουτούσης στον πλωτήρα του υδροπλάνου Maurice Farman .
Φωτογραφικό αρχείο Ναυτικού Μουσείου Ελλάδος.

Την θέση του παρατηρητή ανέλαβε ο Μωραϊτίνης ο οποίος δεν είχε πτητική εμπειρία και ζήτησε από τον κυβερνήτη του θωρηκτού "Αβέρωφ" Αντιπλοίαρχο Σοφοκλή Δουσμάνη να συμμετάσχει στην αποστολή. Τελικά η πρόταση έγινε δεκτή μετά από έγκριση του Αρχηγού του στόλου, Ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτη.

Το υδροπλάνο, λόγω βλάβης του κινητήρα αναγκάστηκε σε προσθαλάσωση κοντά στην Ίμβρο και ρυμουλκήθηκε στο Μούδρο από το αντιτορπιλικό "ΒΕΛΟΣ"
Φωτογραφικό αρχείο Ναυτικού Μουσείου Ελλάδος.

Η σημασία της αποστολής για τις Ελληνικές δυνάμεις ήταν σημαντικότερη. Διαφάνηκε η δυνατότητα αξιοποίησης του αεροπλάνου σε αποστολές ναυτικής συνεργασίας και δημιουργήθηκε ευνοϊκό κλίμα για την ανάπτυξη της Ναυτικής Αεροπορίας.

Το γεγονός αυτό σημάδεψε την σταδιοδρομία του Σημαιοφόρου Αριστείδη Μωραϊτίνη και η αεροπορία στο εξής είναι το μεγάλο του ενδιαφέρον.

Μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων με τον Νόμο 257/Μάϊος 1914 ιδρύθηκε το "Σώμα Αεροπόρων Βασιλικού Ναυτικού" και η Αεροπορική Σχολή στην Ελευσίνα αρχικά και αργότερα στο Παλαιό Φάληρο. Μεταξύ των πρώτων εκπαιδευθέντων και ο Υποπλοίαρχος Αριστείδης Μωραϊτίνης, όπου με τα τρία Υδροπλάνα Sopwith Greek Seaplane (Σοπγουϊθ), εκπαδεύτηκε η πρώτη σειρά αεροπόρων.

Αξιωματικοί της Ναυτικής Αεροπορίας στην Αεροπορική Σχολή Ελευσίνας. Μεσαίος στη σειρά καθμένων διακρίνεται ο Υποπλοίαρχος Αριστείδης Μωραϊτίνης, 1914-1915.
Φωτογραφικό αρχείο Πολεμικού Μουσείου.

Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

Τον Οκτώβριο του 1916, αριθμός αξιωματικών της Ναυτικής Αεροπορίας μεταξύ αυτών και ο Μωραϊτίνης εντάσσονται στο κίνημα της Εθνικής Αμύνης και συμμετέχουν στις επιχειρήσεις του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου από τα αεροδρόμια της Θάσου και του Μούδρου - Ρωμανού υπό την διοίκηση της 2^{ης} Πτέρυγας του Βρετανικού Ναυτικού.

Το αεροδρόμιο στη Χορταρίλιμνη Λήμνου το 1918. Τα αεροπλάνα είναι B.E. -2E/2C. Και οι δύο τύποι αεροπλάνων χρησιμοποιήθηκαν από την Ναυτική Αεροπορία ως αναγνωριστικά και εκπαιδευτικά.
Φωτογραφικό αρχείο Μουσείου Ιστορίας Πολεμικής Αεροπορίας

Με την είσοδο της Ελλάδος στον πόλεμο τον Ιούνιο του 1917 οι Ελληνικές δυνάμεις συμμετέχουν στις κοινές επιχειρήσεις με τις συμμαχικές δυνάμεις στα μέτωπα της Μακεδονίας και του Αιγαίου. Οι αεροπόροι της Ναυτικής Αεροπορίας εκπαιδεύονται στους νέους τύπους των συμμαχικών αεροπλάνων. Η πρώτη σειρά η οποία αποφοίτησε από την αεροπορική σχολή της Χορταρόλιμνης του Ρωμανού τοποθετήθηκε στη Θάσο. Επικεφαλής ήταν ο Μωραϊτίνης ο οποίος σύντομα επέστρεψε στη Λήμνο και του ανατέθηκαν τα καθήκοντα του Διοικητή της Σχολής.

Εγκαταστάσεις του αεροδρομίου του Μούδρου - Ρωμανού στη Λήμνο.
Φωτογραφικό αρχείο Μουσείου Ιστορίας Πολεμικής Αεροπορίας

Οι αεροπόροι της Ναυτικής Αεροπορίας συμμετέχουν σε όλες τις επιχειρήσεις και φέρουν με επιτυχία τις αποστολές με πρωτοπόρο τον Μωραϊτίνη.

Ο Μωραϊτίνης αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, οργανώνει αποστολές, συμμετέχει σε δύσκολες και επικίνδυνες επιχειρήσεις και δίκαια οι Βρετανοί τον αποκαλούν, ατρόμητο αεροπόρο, The Fearless Aviator.

Ο Σημαιοφόρος αεροπόρος Ι. Θεολόγης μπροστά από αεροσκάφος Airco De Havilland D.H.-9 στο Μούδρο 1918.
Φωτογραφικό Αρχείο Μουσείου Ιστορίας Πολεμικής Αεροπορίας.

Ναυτική Αεροπορική Υπηρεσία

Τον Μάιο του 1918 με το Νόμο 1315/1918 δημιουργείται η ΝΑΥΤΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ. Στη νέα οργάνωση υπάγονται:

Η Ναυτική Αεροπορική βάση Φαλήρου και τέσσερεις Αεροπορικές Βάσεις από μία Μοίρα αεροσκαφών με το χαρακτηριστικό γράμμα Η (HELLENIC)

Η Αεροπορική βάση Καζαβητίου Θάσου με την Η1 Μοίρα.

Η Αεροπορική βάση Μούδρου - Ρωμανού με την Η2 Μοίρα.

Η Αεροπορική βάση στο Σταυρό Χαλκιδικής με την Η3 Μοίρα.

Η Αεροπορική βάση στα Λεγραινά της Αττικής με την Η4 Μοίρα.

Στην αεροπορική βάση Μούδρου - Ρωμανού ευρίσκονται:

Η έδρα της Διοίκησης σε επίπεδο Πτέρυγας με Διοικητή τον Υποπλοίαρχο Αριστείδη Μωραϊτίνη.

Η Σχολή εκπαίδευσης των αεροπόρων.

Η Αντιαεροπορική Μοίρα και βοηθητικές υπηρεσίες.

Ο Μωραϊτίνης, ως Διοικητής, συμμετείχε στην εκπαίδευση των νέων αεροπόρων, στις επιχειρήσεις της Η2 Μοίρας και επιθεωρούσε τις άλλες αεροπορικές βάσεις για την επίλυση των διαφόρων θεμάτων.

Οι Σημαιοφόροι Ν. Γαλανόπουλος και Ι. Θεολόγης μπροστά από αεροπλάνο Sopwith Camel στο Μούδρο το 1917.
Φωτογραφικό αρχείο Πολεμικού Μουσείου

Οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις συμμετείχαν στις δυνάμεις κατοχής της Κωνσταντινούπολης

Μετά την υπογραφή της συνθήκης ανακωχής στις 30 Οκτωβρίου 1918 από τους Οθωμανούς, οι Ελληνικές δυνάμεις συμμετείχαν στις δυνάμεις κατοχής της Κωνσταντινούπολης.

Ο Μωραϊτίνης επωφελούμενος της εκτίμησης που έτρεφαν στο πρόσωπό του οι Άγγλοι κατάφερε να συμπεριληφθεί μία τετράδα αεροπλάνων της Η2 Μοίρας στην προγραμματισμένη πτήση της νικήτριας αεροπορίας προς την Κωνσταντινούπολη.

Η ιστορική Πτητική Διαταγή εκδόθηκε την 1^η Νοεμβρίου 1918 από τον Αριστείδη

Μωραϊτίνη. Η διαταγή την οποία υπογράφει περιλαμβάνει, τα στοιχεία της πτήσης, τα μέλη και την μορφή του σχηματισμού, τις ευθύνες των μελών του σχηματισμού και τις διαδικασίες ανάγκης.

Η Η2 Μοίρα της Ναυτικής Αεροπορίας στο αεροδρόμιο Μούδρου - Ρωμανού στη Λήμνο το 1918. Τα αεροσκάφη είναι Sopwith Camel 1F.1, Sopwith Pup, Airco De Havilland DH-4 , DH-9.
Φωτογραφικό αρχείο Μουσείου Ιστορίας Πολεμικής Αεροπορίας (Ιστορία Ελληνικού Έθνους)

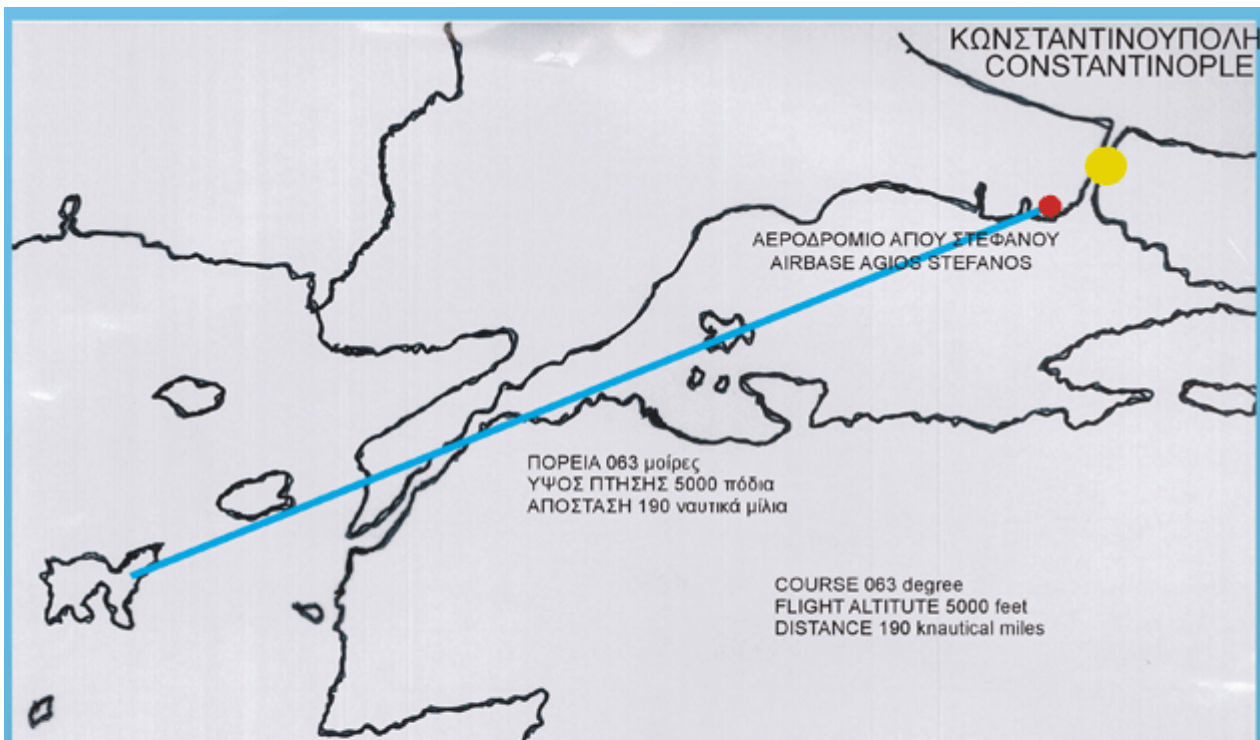
Πτητικό Παράγγελμα

“Πορεία μέχρι Κωνσταντινουπόλεως 63^ο μοίρες. Απόστασις 190 ναυτικά μίλλια. Σημείο προσγειώσεως αεροδρόμιον Αγίου Στεφάνου 7 χιλιόμετρα δυτικά Κωνσταντινουπόλεως. Σχηματισμός ρόμβος. Κορυφή του ρόμβου Πλωτάρχης Μωραϊτίνης, κλείνει τον ρόμβο χειριστής Χριστοδούλου. Ύψος πτήσεως 5.000 πόδια εάν υπάρχουν νέφη, άνωθεν νεφών. Βλαβείσαν μηχανήνακολουθεί κατά σειρά ο νεώτερος του σμήνους κατά την εξής σειράν Χριστοδούλου, Μοσχοβίνος, Θεολόγης, Μωραϊτίνης. Οι παρατηρητές είναι υπεύθυνοι δια την επιτήρηση όπισθεν των μηχανών. Εν ερυθρά σκυταλίδι του οδηγού το σμήνος επιστρέφει εις τα ίδια. Εις δύο λευκάς σκυταλίδας του οδηγού το σμήνος εξακολουθεί την πορεία του το δε νεώτερο θα συνοδεύσει τον οδηγό. Εν περιπτώσει καθ’ην το σμήνος φθάσει άνευ οδηγού ο αρχαιότερος Σημαιοφόρος χειριστής Ι.Θεολόγης είναι υπεύθυνος για το σμήνος, τηρεί το ημερολόγιο και εκδίδει διαταγάς. Αμα τη προσγειώσει αυστηρώς απαγορεύεται εις πάντας να απομακρυνθώσιν οποσδήποτε του μέρους της συγκεντρώσεως των πετομηχανών.”

Εν Μούδρω 1^η Νοεμβρίου 1918

Ο Διευθύνων χειριστής Α. Μωραΐτινης

Την επομένη 2 Νοεμβρίου 1918, το σμήνος με τέσσερα βομβαρδιστικά AircoDeHavillandD.H. 4, με Αρχηγό τον Μωραΐτινη, απογειώθηκαν από τη Λήμνο και μετά από πτήση 3 ωρών και 10 λεπτών προσγειώθηκαν στο αεροδρόμιο του Αγίου Στεφάνου.

Οι χειριστές των αεροσκαφών ήταν : Αριστείδης Μωραΐτινης - Ιωάννης Θεολόγης - Χρήστος Μοσχοβίνος και Νικόλαος Χριστοδούλου.
Οι παρατηρητές αντιστοίχως : Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου - Παντελής Ψίχας - Γεώργιος Μωραΐτινης - Κωνσταντίνος Παλαιολόγος

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας τα τρία αεροπλάνα (εκτός του Μωραΐτινη) με εντολή του αρχηγού πέταξαν πάνω από την Κωνσταντινούπολη εκτελώντας ελιγμούς.

Στο αεροδρόμιο του Αγίου Στεφάνου Κωνσταντινουπόλεως 1 Νοεμβρίου 1918.

Στη φωτογραφία μπροστά από το αεροσκάφος (ένα από τα τέσσερα) Airco De Havilland DH 4 διακρίνονται αριστερά ο πιλότος Σημαιοφόρος Ιωάννης

Θεολόγης και ο παρατηρητής Κωνσταντίνος Παλαιολόγος.

Φωτογραφικό αρχείο Μουσείου Ιστορίας Πολεμικής Αεροπορίας.

Οι συμμαχικοί στόλοι κατέπλευσαν και αγκυροβόλησαν στον Βόσπορο, μαζί και η θρυλική ναυαρχίδα του Ελληνικού στόλου "ΑΒΕΡΩΦ" και τα αντιτορπολικά "ΑΕΤΟΣ", "ΙΕΡΑΞ", "ΠΑΝΘΗΡ". Η παρουσία συμπληρώθηκε με στρατιωτική αποστολή από τον Συνταγματάρχη Γεώργιο Κατεχάκη.

Η θρυλική Ναυαρχίδα του Ελληνικού Στόλου “ ΑΒΕΡΩΦ” στην Κωνσταντινούπολη. Πίνακας ζωγραφικής (Αθήνα Ιστορικό Εθνολογικό Μουσείο Λυκούργος Κογεβίνας).

Όλες οι δυνάμεις έτυχαν θερμής αλησμόνητης υποδοχής από τους Έλληνες της Πόλης, μια θριαμβευτική κατάληξη ενός σκληρού αγώνα που είχε δοθεί σε στεριές και θάλασσες.

Η τελευταία πτήση του πλωτάρχη Αριστείδη Μωραϊτίνη

Αρχές Νοεμβρίου το 1918 συγκεντρώθηκαν στο Μούδρο από όλες τις αεροπορικές βάσεις τα αεροπλάνα και το προσωπικό της Ναυτικής Αεροπορίας. Ο Μωραϊτίνης πήγε με το αεροπλάνο του στην Αθήνα και μετά σιδηροδρομικώς στη Θεσσαλονίκη για να παρευρεθεί στην παράδοση, εκ μέρους των συμμαχικών αεροπορικών δυνάμεων, αεροπορικού υλικού προς το Ελληνικό δημόσιο.

Στις 22 Δεκεμβρίου 1918 αναχώρησε από τη Θεσσαλονίκη για την Αθήνα με το αεροπλάνο τύπου Breguet 14 του Ταγματάρχη Denain Διοικητή της Διασυμμαχικής Αεροπορίας Ανατολής.

Στην πτήση δεν δέχθηκε να τον συνοδεύσει ο Γάλλος μηχανικός με εμπειρία σε αυτό τον τύπο του αεροπλάνου. Ο τύπος αυτού του αεροπλάνου χρησιμοποιείτο από την Στρατιωτική Αεροπορία, είχε πολύπλοκο χειρισμό και ήταν άγνωστος στον Μωραϊτίνη. Ο τολμηρός και περήφανος αεροπόρος αρνήθηκε την βοήθεια του μηχανικού αλλά και την προτροπή να μην εκτελέσει την πτήση.

Ήταν η τελευταία του πτήση ... χάθηκε... στους ουρανούς και εξαφανίσθηκε...στη θάλασσα, η οποία ήταν πάντοτε η πρώτη του αγάπη.....

Το αεροπλάνο του συνετρίβη εξαιτίας καιρικών συνθηκών στην περιοχή του Ολύμπου. Το γεγονός ότι δεν βρέθηκε κανένα ίχνος από τα συντρίμια του οδήγησε και στο ενδεχόμενο ότι μπορεί να κατέπεσε ακόμη και στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Πηλίου και Κασσάνδρας

Σε επιμνημόσυνο λόγο του στις 20 Ιανουαρίου 1919 στο Μητροπολιτικό Ναό, ο προσωπάρχης του Υπουργείου Ναυτικών Αντιπλοίαρχος Π. Χόρν μεταξύ άλλων ανέφερε...

“ Όχι, ο Μωραϊτίνης δεν χάθηκε, όταν πάλι μια μέρα η Πατρίδα βρεθεί σε κίνδυνο και πάλι θα φανεί,ας είναι και ύστερα από χρόνια , ύστερα από αιώνες. Θα είναι πάντα ο Μωραϊτίνης και αν η μορφή του αλλάζει θα είναι πάντα αυτός γιατί θα είναι η ψυχή του Μωραϊτίνη..”

Πολλές ήταν οι πολεμικές αποστολές του, Αναγνωρίσεις, Περιπολίες, Διώξεις, Βομβαρδισμοί, Συνοδίες, Ανθυποβριχιακές αποστολές, Αερομαχίες. Σύνολο πολεμικών αποστολών περίπου 190 και εννέα 9 καταρρίψεις.

Ο Μωραϊτίνης είχε χαρίσματα τα οποία τον ξεχώριζαν ανάμεσα στους αξιωματικούς της εποχής του: μεθοδικότητα , πατριωτισμό, αλτρουϊσμό και κάθε απόφασή του εμπνεόταν από διορατικότητα και τόλμη. Παράλληλα με τα επιχειρησιακά του καθήκοντα εργαζόταν και σχεδίαζε για την πληρέστερη οργάνωση και λειτουργία της Ναυτικής Αεροπορίας. Υπέβαλε τις ανάλογες προτάσεις στις Ελληνικές αρχές και τις αρμόδιες Βρετανικές αντιπροσωπείες για την ανανέωση των μέσων, την συντήρηση του υλικού και την αντιαεροπορική προστασία των Μονάδων.

Διέθετε μεγάλη ικανότητα στη διοίκηση του προσωπικού, την αξιολόγηση και την επιλογή του προσωπικού. Συμμετείχε πάντοτε σε πολεμικές αποστολές αν και λόγω της θέσεως του είχε την δυνατότητα να περιορισθεί σε καθήκοντα διοίκησης.

Προς τον Γενικό Διοικητή Λέσβου όταν του έστειλε σχετικό έγγραφο, με προτροπή

να μην εκθέτει τον εαυτό του σε επικίνδυνες πτήσεις υπεράνω του εχθρού, είχε αναφέρει,

“... ίνα άρχει τις , στρατιωτικής δυνάμεως, δέον να μην επαρκείται εις το να εκδίδει διαταγάς, αλλά και να δίδει το παράδειγμα της εκτελέσεως.”

Ο Μωραϊτίνης ήταν: ο Ηγέτης, ο Αρχηγός, ο Διοικητής, ο Μαχητής.

Για το έργο του και την μεγάλη του προσφορά τιμήθηκε:

Από την Ελληνική Κυβέρνηση με επαίνους και διακρίσεις.

Από την Αγγλική Κυβέρνηση με το ανώτατο παράσημο DistinguishedServiceOrder (D.S.O.)και του προσέφερε ως προσωπικό δώρο ένα καινούργιο αεροπλάνοAircoDeHavillandD.H.9 επάνω στο οποίο τοποθετήθηκε πλάκα με την επιγραφή . “ΣτονΔιοικητήΑ. Μωραϊτίνη “ “To the Commander A. Moraitinis D.S.O.”

Η μικρή αυτή αναφορά, σήμερα εκατό χρόνια από τον θάνατο του αεροπόρου Αντιπλοίαρχου Αριστείδη Μωραϊτίνη, του αεροπόρου του Αιγαίου και της Λήμνου, είναι ελάχιστη τιμή για την μεγάλη προσφορά του στην ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ της ΠΑΤΡΙΔΟΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΑ

ΑΠ΄ΤΑ ΠΕΛΑΓΗ ΣΤΟΥΣ ΑΙΘΕΡΕΣ

Αντινάυαρχοςε.α. Ιωάννης Παλούμπης

Π. Παλαβούζης, Ιστορικός - Ερευνητής